

Hardenberg Krachtstroom van het Vechtdal

RUIMTELIJK-ECONOMISCHE ONTWIKKELINGSAGENDA GEMEENTE HARDENBERG

De gemeente Hardenberg met haar 29 kernen heeft een belangrijke centrumfunctie voor de regio Noordost-Overijssel in het midden van de steden Zwolle, Almelo en Emmen. De grensgemeente is economisch sterk, zeker in vergelijking met omliggende regio's en andere grensgemeenten in Nederland. Maar resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Hardenberg wil een volgende stap zetten in haar (economische) ontwikkeling en beseft dat er geen tijd is voor stilstaan. De ondernemersgeest van Hardenberg streeft naar versterking en vernieuwing. Hardenberg heeft een reële ambitie om haar bestaande kwaliteiten te benutten en te versterken. Vanuit haar centrumfunctie wil Hardenberg een nog grotere rol van betekenis spelen voor het Vechtdal, de regio Zwolle en de provincie Overijssel. Om deze volgende stap in de ontwikkeling van Hardenberg te realiseren is intensieve samenwerking nodig.

**HARDENBERG
KRACHT
VAN GEWOON
DOEN**

Hardenberg heeft fors en langjarig geïnvesteerd in haar ontwikkeling en haar streekfunctie door middel van een intensieve samenwerking met haar eigen inwoners, de provincie, de regio, buurgemeenten, woningcorporaties, maatschappelijke partijen, bedrijven en vele andere organisaties. De intensieve samenwerking heeft geleid tot zichtbare resultaten als het masterplan voor de centra van Hardenberg en Dedemsvaart, de Voorveghter, het Vechtpark, het LOC met MBO-opleidingen, werk, bibliotheek en cultuur onder één dak, het ondernemersstartpunt in Hardenberg, het Vechtdalcollege in Dedemsvaart en multifunctionele centra in diverse kernen.

Maar het gaat om onze toekomst. In het ruimtelijk en economisch domein is een nieuwe

realiteit ontstaan. Een realiteit die wordt gekenschetst door dalende investeringsruimte en financiering als gevolg van demografische en economische ontwikkelingen, forse bezuinigingen, technologische veranderingen en een bewustere consument.

“In het ruimtelijke en economische domein is een nieuwe realiteit ontstaan.”

De gemeente Hardenberg heeft in haar toekomstvisie ambities neergezet om ‘stevig op de toekomst af te stappen’. Ze wil zich verder ontwikkelen en een economische groei doormaken. Door kansen te benutten en kern-

opgaven aan te pakken wil Hardenberg zich verder ontwikkelen tot een duurzaam krachtige gemeente in de regio. Om dit te bereiken wil Hardenberg haar belangrijkste opgaven en doelstellingen voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van haar gemeente ‘op de agenda’ zetten en houden bij haar partners in de publieke en private sector.

Om met elkaar te werken aan een krachtig Hardenberg is een gerichte ruimtelijk-economische ontwikkelingsagenda nodig. Een agenda die vanuit de krachten van Hardenberg kernopgaven beschrijft en uitnodigt tot verdergaande samenwerking. Samenwerking die zich uit in investeren in elkaar zodat gemeenten, regio en provincie zich verder ontwikkelen.

Vijf pijlers:

1. Economie
2. Zorg
3. Ruimte
4. Bereikbaarheid
5. Samenwerking

De krachten van Hardenberg

Om te bepalen waar je heen wilt gaan, moet je weten wie je bent en wat je kracht is: “de krachten van Hardenberg”. De gemeente Hardenberg is een sterke gemeente in een aantrekkelijke regio waar krachten en kansen elkaar aanvullen. Maar dat was het niet altijd. Hardenberg heeft in het verleden geknokt voor werkgelegenheid en welvaart. Onder andere door de perifere ligging waren de dalen bij economisch slechte tijden dieper dan landelijk. De herindeling in 2001 heeft Hardenberg nieuwe kansen geboden waarna de ondernemers en inwoners zich samen met het bestuur van de gemeente gingen onderscheiden door ondernemerschap. Creativiteit is in combinatie met de doenersmentaliteit een heel krachtige vorm van innovatie gebleken.

Hardenberg transformeerde van beheergemeente naar ontwikkelgemeente en groeide zelfs in economisch slechte tijden. Met bijna 60.000

inwoners, ruim 4.000 bedrijven en bijna 25.000 banen behoort Hardenberg qua werkgelegenheid tot de topgemeenten in de provincie Overijssel. In de periode 2000-2014 is in Hardenberg een groei in het aantal bedrijven van bijna 30% en in werkgelegenheid van 17,5% gerealiseerd. Met 7% werkloosheid presteert Hardenberg beter dan het landelijk en provinciaal gemiddelde en aanzienlijk beter dan de aangrenzende regio's Twente en Drenthe waar een werkloosheidspercentage van ruim 12% geldt.

Hardenberg is een relatief sterke gemeente. De economische motor van Hardenberg kan echter alleen op toeren blijven draaien als er verder wordt geïnvesteerd, vernieuwd en vanuit haar kracht wordt gewerkt aan de kernopgaven waar de gemeente voor staat. Daarin is geen ruimte voor verslapping en gebrek aan aandacht.

Deze krachten van Hardenberg staan centraal en zijn ook leidend in de ontwikkeling van de gemeente. De krachten van Hardenberg zijn langs meerdere pijlers te benoemen:

1. Economisch sterk Hardenberg (Economie)
2. Vitaal & gezond Hardenberg (Zorg)
3. Leefbaar & duurzaam Hardenberg (Ruimte)

Deze krachten kennen grote onderlinge samenhang. Ze versterken elkaar. Ze kleuren het profiel van Hardenberg in. Het verbeteren van de bereikbaarheid van Hardenberg en intensieve samenwerking binnen en buiten de gemeente zijn essentiële voorwaarden om deze krachten verder te ontwikkelen. Daarom voegen we de volgende twee pijlers toe:

4. Bereikbaar Hardenberg (Bereikbaarheid)
5. Verbindend Hardenberg (Samenwerking)

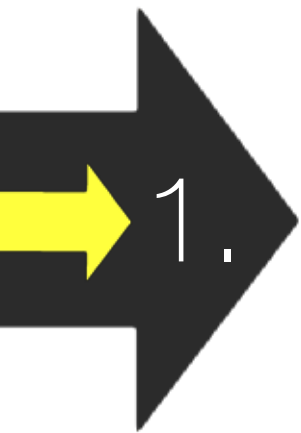
Hardenberg Krachtstroom van het Vechtdal

De voeding naar economische groei wordt gevormd door haar krachtbronnen: maakindustrie (metaal en kunststof), agribusiness, recreatie & toerisme en zorg. De stroom wordt krachtstroom door innovatie en ondernemerschap binnen deze krachtbronnen en de verbindingen hiertussen. De stroom wordt groen door energietransitie, duurzame opwekking en besparing. Weerstand wordt weggenomen door te investeren in de randvoorwaarden: bereikbaarheid, goede duurzame huisvesting en samenwerking, maar ook door goed onderwijs waar de stroom in de basis wordt opgewekt. Door de ligging op de as Zwolle-Hardenberg en het oostelijke scharnierpunt naar Duitsland, Drenthe en Twente is Hardenberg een krachtige schakelkast in het regionale netwerk. Het Vechtdal biedt grote kansen voor Hardenberg in positionering en marketing op het gebied van onder andere zorg en toerisme.

De opgaven van Hardenberg

Een agenda voor ruimtelijk-economische ontwikkeling kan alleen worden opgesteld als een stip op de horizon wordt gezet voor de toekomstige ontwikkeling van Hardenberg. De vigerende toekomstvisie geeft een basis voor de ruimtelijk-economische ontwikkelambitie van Hardenberg en daarmee voor de opgave waar Hardenberg voor staat. Verdere verdieping en verscherping op de genoemde ruimtelijk-economische pijlers is van belang om te bepalen wat de ambitie, de kernopgaven en de inzet van de gemeente is. De kernopgaven en de inzet maken de ruimtelijk-economische agenda. De tien kernopgaven voor Hardenberg koppelen we aan de vijf pijlers: economie, zorg, ruimte, bereikbaarheid en samenwerking.

Economisch sterk Hardenberg

#01

Versterken van het ondernemerschap en innovatievermogen van het bedrijfsleven

- Gerichte ontwikkeling van speerpuntsectoren: maakindustrie, landbouw en toerisme.
- Versterken van de (regionale) samenwerking en innovatiekracht in het bedrijfsleven door samen met Kennispoort regio Zwolle een ondernemerscentrum op te richten.
- Uitbouwen van de internationale marktpotentie van bedrijven.
- Versterken van de kennisinfrastructuur en stimuleren van technische opleidingen door het uitbouwen van het Regionaal Techniek Centrum van waaruit intensievere samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven wordt vormgegeven.

#02

Benutten van de kracht van het platteland

- Versterken van de agrofood-business door het ontwikkelen van de grootste innovatieproeftuin van Nederland voor deze sector.
- Inspelen op de dynamiek van een vitaal platteland door een gebiedsgerichte aanpak waarin ruimte wordt geboden aan ruimtevragende functies (zoals grootschalige landbouw en multifunctionele bedrijven) en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied wordt vergroot (goede verkaveling, flexibel bestemmen).
- Ontwikkelen, opschalen en professionaliseren van regionale voedselproducten (Vechtdalproducten).
- Vergroening van de landbouw door collectieve pilots op onder andere ecologisch landschapsbeheer en bioraffinage van mest.
- Versterken van de eigen identiteit, duurzaam gebruik en de leefbaarheid van het buitengebied.

#03

Ontwikkelen van het Vechtdal naar een landelijk bekend recreatief-toeristisch A-merk

- Meer bezoekers naar het Vechtdal trekken die langer verblijven en er meer besteden door het vergroten van de naamsbekendheid en het onderscheidend vermogen van het Vechtdal door promotie en samenwerking.
- Werken aan innovatie en perspectief voor de verblijfsrecreatie in het Vechtdal door een sterke uitwisseling van dag- en verblijfsrecreatie tussen regio en stad.
- Het Vechtdal neerzetten als gastronomische bestemming door versterking van de samenwerking tussen producenten van streekproducten en de verkoopkanalen

---

“Hardenberg is van oudsher een doe-gemeente. Op een no-nonsense manier staat werk centraal.”

Hardenberg is van oudsher een doe-gemeente. Op een no-nonsense manier staat werk centraal. Hard werken leidt immers tot ontwikkeling. Het economisch krachtenveld is onderverdeeld in meerdere sectoren, waarvan de volgende drie in de gemeente duidelijk op de voorgrond treden: de maakindustrie (hoogwaardige technologie, IT, duurzame kunststoffen en composieten), het toerisme (Vechtdal, attractiepark Slagharen) en de landbouw (agrobusiness, agrofood).

Goed onderwijs is onmisbaar voor de economische ontwikkeling van Hardenberg. Bedrijven in de maakindustrie, toerisme, zorg en landbouw zijn gebaat bij goed onderwijs en mensen die opgeleid worden in de Hardenbergstijl waarin gewoon doen centraal staat. Onderwijs innoveert het bedrijfsleven door jong talent. Een compacte en sterke gemeenschap als die van Hardenberg zorgt ook voor een sterke relatie tussen het bedrijfsleven en het onderwijs.

De gemeente Hardenberg wil een belangrijke rol spelen om de efficiency en de effectiviteit te vergroten van alle inspanningen tussen lokale individuele ondernemers en intermediaire instellingen. In samenwerking met het bedrijfsleven heeft de gemeente Hardenberg een economische uitvoeringsagenda opgesteld ter versterking van de (regionale) samenwerking en innovatie

De gemeente Hardenberg biedt de perfecte omgeving om in de (preventieve) gezondheidszorg toonaangevend te zijn. In Hardenberg staat het Röpcke-Zweers ziekenhuis dat een voorname rol speelt in het zorgaanbod van zowel Hardenberg als de regio. Daarnaast is het ziekenhuis een belangrijke werkgever. Met ongeveer 100 specialisten die samen met ruim 1.000 medewerkers jaarlijks ruim 100.000 opnames en 7.000 dagverplegingsdagen verzorgen. Om de regionale positie van het ziekenhuis in Hardenberg te versterken is het bedoeling zorg gerelateerde voorzieningen in de directe omgeving van het ziekenhuis te vestigen. Op deze wijze ontstaat een Gezondheidspark.

De benaming Vechtdal vindt ook haar weg in de gezondheidszorg: Vitaal Vechtdal. Hardenberg biedt de perfecte omgeving om vooral aan de preventieve kant van gezondheidszorg toonaangevend te zijn. De zorg krijgt steeds meer aandacht. Belangrijk daarbij is dat de zorgtaken vooral op gemeentelijk niveau komen te liggen. Hier liggen grote kansen om via kruisbestuivingen onderscheidend te zijn. Naast zorg speelt sport een grote rol om mensen vitaal te krijgen en te houden.

Vitaal en gezond Hardenberg

2.

#04

Vitale inwoners door samenwerking binnen Vitaal Vechtdal

- Inzetten op verdere ontwikkeling van de zorg- en gezondheidssector door binnen het samenwerkingsprogramma Vitaal Vechtdal projecten te realiseren voor jonge ouders, buurten en wijken, werknemers en ouderen waarbij het accent ligt op de preventieve kant van de zorg.

#05

Realiseren van de Sportboulevard en het Gezondheidspark Hardenberg

- Versterken van de regionale positie van het ziekenhuis en verbreden en opwaarderen van het zorgaanbod door het ontwikkelen van een nieuw Gezondheidspark Hardenberg naast de in realisatie zijnde Sportboulevard met brede zorg-, sport- en gezondheidsvoorzieningen op een centrale plek.

“Hardenberg biedt de perfecte omgeving om vooral aan de preventieve kant van gezondheidszorg toonaangevend te zijn.”

3.

Leefbaar en duurzaam Hardenberg

#06

Krachtige en vitale centrumwinkelgebieden Hardenberg en Dedemsvaart

- Uitvoering geven aan de ruimtelijke projecten in de masterplannen voor de centra van Dedemsvaart en Hardenberg.
- In gezamenlijkheid met vastgoedeigenaren, ondernemers, gemeente en andere belanghebbenden opstellen van actieprogramma's voor een sterke en compacte binnenstad met gerichte aanpak van leegstand.
- Verbinden van de rivier De Vecht en de stad Hardenberg door realisatie van het Vechtpark Hardenberg.

#07

Vraaggestuurde en duurzame (her)ontwikkeling en vernieuwing van woningen en bedrijven

- Gevarieerd en passend woningaanbod door vraaggestuurde en duurzame nieuwbouw van woningen in Dedemsvaart en Hardenberg via inbreiding in de bestaande kernen en in uitbreiding in Marslanden (Hardenberg).
- Experimenteren met nieuwe woonproposities die passen bij de identiteit van de gemeente.
- Faciliteren van nieuwbouw in (collectief) particulier opdrachtgeverschap en mede-opdrachtgeverschap.
- Revitalisering van het bedrijventerrein Rollepaal.

#08

Naar een duurzaam en energiezuinig Hardenberg

- Uitbouwen en verstevigen van Hardenberg als één van de koplopers op het gebied van duurzaamheid in de provincie Overijssel door actieve inzet en samenwerking van gemeente en bedrijfsleven in duurzaamheidsprojecten.
- Inzetten op energiebesparing door verduurzaming van de gebouwde omgeving en de bestaande bouw onder andere door het energieloket 'Bewust Duurzaam Thuis' uit te breiden, inwoners te inspireren en uit te dagen hun woonomgeving te verduurzamen en gerichte energieaanpak van bedrijven.
- Ontwikkeling van grootschalige duurzame energieproductie (wind, zon en warmte) om aan de energievraag te kunnen blijven voldoen.

“Er zijn talloze kansen om projecten te realiseren om energie op te wekken.”

De gemeente Hardenberg is een landelijke en groene gemeente met 29 kernen waar het duurzaam en veilig wonen is in een woonomgeving die heel, schoon, veilig en toegankelijk is. Zij vervult een belangrijke regionale functie op het gebied van wonen, werken en voorzieningen. Zij biedt allereerst aan de eigen inwoners voldoende woonmogelijkheden. Daarnaast biedt de gemeente Hardenberg voldoende woningen voor mensen van buiten Hardenberg die hier willen komen wonen/werken/recreëren.

Juist in een groene en gezonde omgeving als Hardenberg komt het begrip duurzaamheid tot volle wasdom. Er zijn talloze kansen om projecten te realiseren om energie op te wekken. Door de fysieke ruimte en het aanwezige ondernemerschap biedt Hardenberg een uitstekende basis voor de transitie naar een duurzame energievoorziening. De mogelijkheden met betrekking tot de woningvoorraad spelen daarbij een belangrijke rol. Niet alleen biedt dit kansen om minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen, ook leidt dit tot lagere energiekosten voor de inwoners en bedrijven in Hardenberg. Hardenberg wil voorloper blijven op het gebied van duurzaamheid en dan met name het stimuleren van energiebesparende maatregelen. De toename van productie van duurzame energie is van groot belang voor het halen van de doelstellingen van Duurzaam Hardenberg.

Door steeds verdere digitalisering en niet-plaatsgebonden bedrijven, is bereikbaarheid weliswaar niet altijd meer een voorwaarde voor vestiging. Maar om de economische regio's Zwolle, Twente en Drenthe te versterken en beter met elkaar te verbinden is het essentieel om te investeren in een verbeterde fysieke bereikbaarheid van Hardenberg als belangrijk regionaal knooppunt.

De bereikbaarheid wordt beter en beter. Zo wordt de treindienst van Almelo naar Mariënberg in 2016 verlengd naar Hardenberg, is er een halfuursdienst met de trein tussen Zwolle en Emmen en worden in de spits extra treinen ingezet tussen Zwolle en Coevorden. Dankzij deze verbeteringen reizen er meer mensen met de trein. Ook de opleidingsmogelijkheden voor studenten binnen deze regio's worden vanwege de betere verbinding en bereikbaarheid vergroot. Om Hardenberg als belangrijk regionaal OV-knooppunt toekomstbestendig te houden, werkt de gemeente samen met de provincie Overijssel aan de verbetering van de stationsomgeving.

Bereikbaar Hardenberg

#09

Hardenberg als regionaal knooppunt in het infrastructuurnetwerk.

- Ontwikkelen toekomstbestendige treinverbindingen tussen Zwolle-Twente-Drenthe (Vechtdallijnen), waarbij Hardenberg als toekomstbestendig en veilig regionaal vervoersknooppunt dient te functioneren. Hiervoor dient de Stationsomgeving van Hardenberg te worden heringericht.
- Verbeteren van de autobereikbaarheid door in te zetten op het verbeteren van de doorstroming op provinciale toegangswegen.
- Versterken van recreatieve routes door het realiseren van kwalitatief goede fiets-, wandel- en ruiterspaden.
- Verbeteren digitale infrastructuur zowel in de stad als op het platteland door het aanleggen van glasvezelnetten.

Verbindend Hardenberg

#10

Nieuwe samenwerkingen die leiden naar zichtbare resultaten

- Nieuwe samenwerkingsafspraken maken met de provincie Overijssel als vervolg op het convenant "Ruimte voor samenwerking".
- Samenwerken binnen het Vechtdal, waaronder verstevigen van de positie van het Vechtdal op de toeristische landkaart, het uitbouwen van het gezondheidsprogramma Vitaal Vechtdal en het opzetten van een (sub-regionaal) ondernemerscentrum in combinatie met de toekomstige Vechtdal academie.
- Samenwerken binnen de regio Zwolle met als inzet om effectieve verbindingen te creëren tussen lokale ondernemers, onderwijs, onderzoeksorganisaties en overheden (oa binnen Kennispoort).

De gemeente gaat uit van de eigen kracht van de samenleving. Dat geldt voor bedrijven, organisaties en inwoners, zowel op individueel niveau als gezamenlijk. De mensen, de kernen en de bedrijven kunnen het beste kwaliteit realiseren. De gemeente is slechts één van de spelers bij maatschappelijke ontwikkelingen. Burgers en bedrijven krijgen van de gemeente de ruimte en alleen indien echt nodig ondersteuning om initiatieven te ontplooiën. De gemeente wil minder regels en procedures om deze ruimte te geven. De gemeente faciliteert, verbindt, stimuleert en enthousiasmeert. De gemeente wil de motivator en katalysator zijn en zal hier doelstellingen en acties aan koppelen.

Om de ambities in de ontwikkelagenda van Hardenberg te verwezenlijken is samenwerking absolute noodzaak. Samenwerking binnen Hardenberg tussen bedrijven, instellingen, inwoners en gemeente. Maar ook samenwerking met omliggende gemeenten in het Vechtdal, de gemeente Zwolle, de regio Zwolle en de provincie Overijssel is essentieel.

De krachten van Hardenberg vormen een stevige basis om de economische positie van Hardenberg in het Vechtdal, de regio Zwolle en de provincie Overijssel verder te verbeteren. Door de ligging op de as Zwolle-Hardenberg en het oostelijke scharnier-

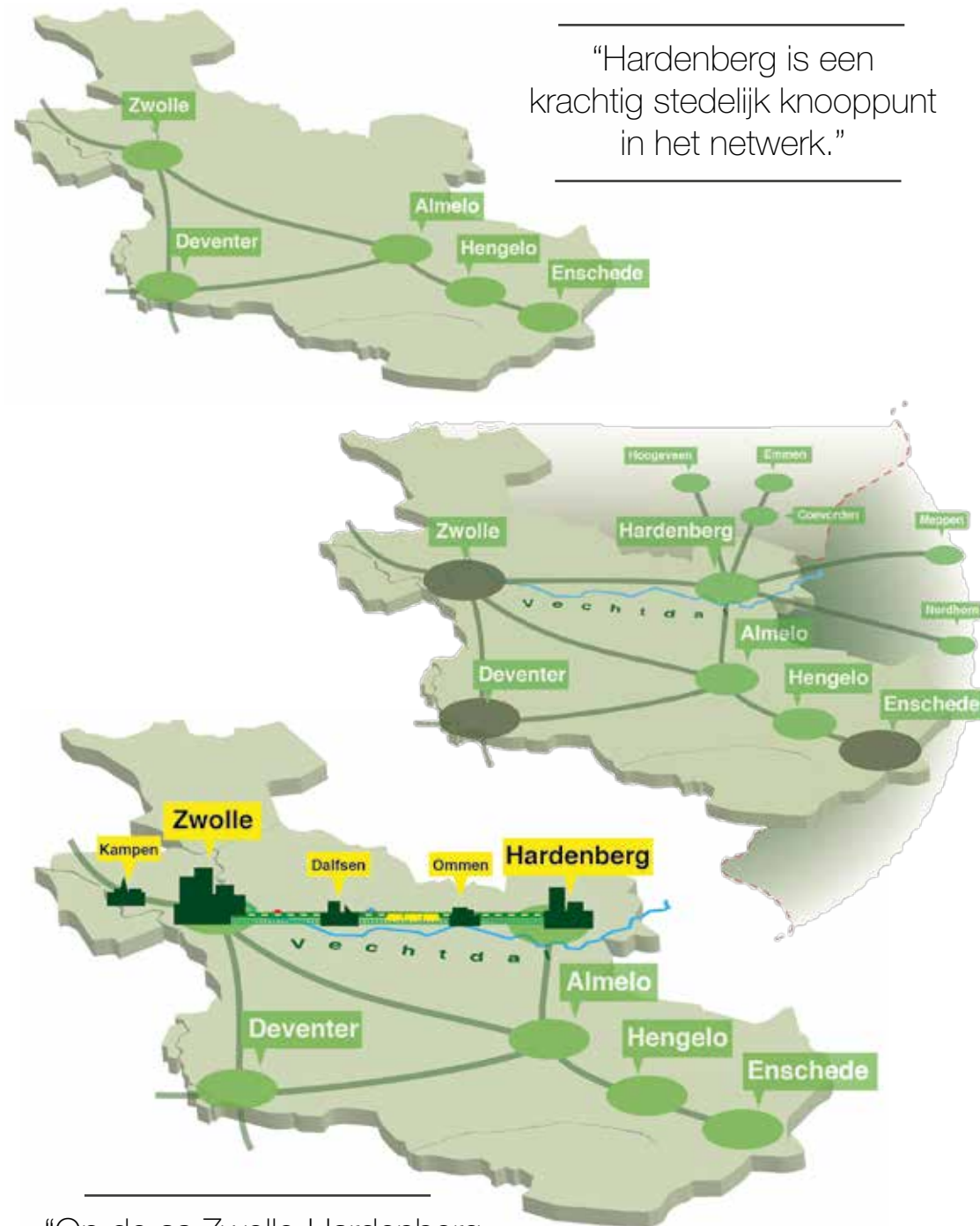
punt naar Duitsland, Drenthe en Twente is Hardenberg een krachtig knooppunt in het regionale netwerk. De gemeente Hardenberg wil inzetten op de as Zwolle – Hardenberg als vitale, groene as waarbij de krachten van de regio tot hun recht kunnen komen. Deze as kan worden versterkt door in regionaal verband verregaand samen te werken en elkaars krachten en onderscheidend vermogen te herkennen, te erkennen en te benutten. Op deze as ligt het vechtdal Overijssel. Het Vechtdal biedt grote mogelijkheden om de regio verder te versterken en te onderscheiden op het gebied van toerisme, zorg en voeding. Vanuit het programma Vierkant voor Werk werkt Hardenberg samen met Coevorden, Hoogeveen en Emmen aan industriële werkgelegenheidsontwikkeling.

De uitdaging is de samenwerking te organiseren rond onderwerpen en opgaven die er toe doen. In de samenwerking is het van belang om elkaar te bevragen en uit te dagen. Wat kunnen de samenwerkingspartners voor elkaar betekenen? Wat kom je brengen en wat kom je halen? Hierbij is het van belang de energie te volgen en te werken vanuit gemeenschappelijke noodzaak. De kunst is om gedeeld belang te vinden of te ontwikkelen zodat partijen individueel tot resultaat komen en gezamenlijk waarde creëren. De samenwerking dient tot zichtbare resultaten te komen in concrete projecten.

“Hardenberg is een krachtig stedelijk knooppunt in het netwerk.”

“Op de as Zwolle-Hardenberg komen stad en platteland samen.”

Maart 2015